

GEORGIOS KONSTANTINIDIS, UDRUŽENJE PEDIJATARA SRBIJE:

Vakcinacija dece je spasonosna

SRBIJA 250 DIN / CRNA GORA 2.8 EUR / MAKEDONIJA 100 DEN / BIH 5 KM / HRVATSKA 18 HRK / SLOVENIJA 3 EUR

3

**NOVI
MAGAZIN**

BROJ 543
23. IX 2021.

ISSN 2217-5628
9 772217 562008

250 din.

DUŠAN IVKOVIĆ (1943-2021)

**GOROSTAS
SA CRVENOG
KRSTA**

Sibelan Forester je predavačica na *Svartmor koledžu* u Filadelfiji i predsjednica je severnoameričkog naučnog Udruženja za slovenske, istočnoevropske i evroazijske studije koje broji oko 3.200 članova. Neposredan povod njenog dolaska u Srbiju bilo je učestvovanje na Međunarodnoj književnoj koloniji *Srpskog književnog društva – Krupara*, potom i gostovanje u *SKD*, gde je govorila na temu *Nauka, poezija i srpska književnost u prevodu*, kao i promocija dvojezične zbirke pesama Marije Knežević pod nazivom *Breathing Technique / Tehnika disanja* u *Biblioteci grada Beograda* za koju je upravo Sibelan Forester radila prevode. Ova knjiga ušla je u najuži izbor za nagrade *Big Other Book* i *Derek Volkot*. Sibelan Forester je i pesnikinja, a njen naučni rad je jedinstven i po tome što ona proučava rusku, srpsku i hrvatsku književnost iz perspektive rodnih studija.

Vaš prvi naučni rad ticao se književnog opusa Isidore Sekulić kojoj ste posvetili i jednu svoju pesmu. Kako danas vidite njen rad?

Kad sam pre više od trideset godina tražila prevode na engleski Isidore Sekulić, ispostavilo se da je postojao samo jedan, i to jednog sveštenika koji ne zna dobro engleski. Zašto Isidore nema više u prevodu, zaista ne znam. Možda će se stvari promeniti kad istekne vreme za autorska prava. Izgleda da u Americi najviše vole mlade pisce i stare klasike. A ona je nekako u sredini.

Kako je navela profesorka Svetlana Tomić na nedavnom predstavljanju vašeg rada u SKD, a komentarišući upravo ovo pitanje, knjige Biljane Habjanović Đurović su prevedeni od dela Isidore Sekulić?

Uvek je dobro pitanje ko je preveden i zašto. I još: ko plaća i ko objavljuje prevode. Kad sam završila prevod romana *Mrena* Milice Mičić Dimovske ponudila sam rukopis velikom izdavaču u Americi,

Sviđa mi se kako nalaze vreme za

Američka pesnikinja, profesorka i prevoditeljka, koja spada među zaslužne akademske radnike kad su u pitanju srpska književnost i kultura, nedavno je boravila u Beogradu. Njen naučni rad jedinstven je i po tome što proučava rusku, srpsku i hrvatsku književnost iz perspektive rodnih studija. Za *Novi magazin* govori o prevodenju srpske književnosti na engleski i svom iskustvu sa jezicima

Razgovarala: **Marija Šajkaš**

Moja kuća ima crvena vrata

Moja kuća ima crvena vrata, takođe, vire iza obične bele mreže koja im dođe kao kamuflaža: Ja sebe vidim kao sasvim svakodnevnu osobu na lep način, ali moja ulazna vrata su napadno crvena suknja

koja fijuknu kada ujutro izlazim iz kuće. Sebe smatram razumnom i disciplinovanom, međutim, ta vrata su par crvenih čarapa dok vetar podiže rub moje dugačke crne suknje.

Ja sam marljiva, ponavljam – dobronamerna i savesna – ali ulazna vrata te kuće u kojoj živim i u kojoj prespavam svaku noć ona su crvena ruža zadenuta za moje uvo dok podižem svoju loknastu kosu jednom rukom, jednom pomalo klonulom rukom koja se koketno naginje u stranu.

(Prevod: Marija Knežević)

i oni su mi rekli da im se jako sviđa, ali da imaju utisak da se knjiga neće prodavati. Mada ponekada i slučajnost igra veliku ulogu. Prva knjiga koju sam prevela sa hrvatskog jezika bila je ona književnice Irene Vrkljan. Kad imamo značajne autore, poput Isidore Sekulić, tu je možda pitanje zašto država ne daje novce za prevode.

Istraživanja u Srbiji pokazuju da u čitalačkoj publici prevladavaju žene, dok su urednici u književnim kućama i izdavači mahom muškarci. Tako da muškarci formiraju ukus i na neki način određuju ono što će žene kupovati i čitati?

U Americi, u dva glavna časopisa za slavistiku, urednice su žene. Tako da je dobar članak o ženama u literaturi moguće dosta lako plasirati. Što se tiče prevedene književnosti, ono što mi daje nadu jeste da su mlađe kolege prevodioci veoma stručni da radove predstave i postave posredstvom interneta.

Nedavno ste objavili rad čija je tema bila marginalizacija srpskih i hrvatskih književnica?

E, pa da. Istraživanje je pokazalo da stvari idu nabolje. Posebno sam posmatrala pesnikinje. Ranijih godina u antologijama pesništva gotovo da uopšte nije bilo žena, ili je možda bila neka kneginja iz srednjeg veka. I to ne samo kod Srba nego i kod Hrvata. U zlatnom dobu književnosti, klasika... tu obično neće biti ni jedne žene. A najnovije antologije su sada takve da gotovo polovinu čine pesnikinje, npr. *Cat Painters* koju su uredile Dubravka Đurić i Biljana Obradović. Po mom mišljenju, običan čitalac danas, kad bi uzeo u ruku antologiju u kojoj bi bili samo muški autori, i sam bi pomislio da tu nešto nije kako treba.

Kako ljudi u Srbiji za razgovor

SIBELAN FORESTER:

Po mom mišljenju, običan čitalac danas, kad bi uzeo u ruku antologiju u kojoj bi bili samo muški autori, i sam bi pomislio da tu nešto nije kako treba

Da možda ne znate, koja je najprodavanija prevedena knjiga sa srpskog jezika u Americi?

Prema onome što sam čula od tog izdavača kome sam ponudila prevod *Mrene*, jedini prevod sa ovih prostora na njihovoj listi i koji se stvarno dobro prodavao je roman *Derviš i smrt* Meše Selimovića. Prodalo se, na primer, 6.000 komada. Za druge prevode ne znam, trebalo bi pogledati...

Da li su objasnili zbog čega se dobro prodaje baš ta knjiga?

Mislim da je zato što je o Bosni. Prevod je izašao 1996. godine kad je tema Bosne bila još uvek vrlo aktuelna u Americi.

Javnosti je poznato da govorite veći broj jezika. Kako je došlo do toga da se zainteresujete i za srpski jezik?

U Americi se, nažalost, često počinje sa učenjem stranih jezika tek kad dete napuni 12 godina, tako da sam ja u to vreme počela sa učenjem francuskog. U srednjoj školi sam dodala nemački, i tu mi je profesorka francuskog jezika koja je bila iz Maroka rekla da ako ikada imam priliku da učim arapski, to svakako uradim, jer je to divan jezik. Na fakultetu sam zato tražila arapski ali je to bio jednosemestralni ispit, pa sam umesto toga krenula sa ruskim. Ruski mi se odmah dopao, posebno kad sam počela da čitam ruske pesnike. Na postdiplomskim smo morali da izaberemo drugi slovenski jezik i u ponudi tamo su bili u to vreme poljski, češki i tadašnji srpskohrvatski. Srpskohrvatski je tada predavala Rada Borić (poznata hrvatska feministkinja, naučna radnica i levičarka, zastupnica u Hrvatskom saboru, prim. aut). Bila je izvrsna lektorka, veoma zanimljiva, i ona i jezik su mi se baš dopali. Na trećoj godini postdiplomskih sam preko univerziteta učestvovala u programu razmene sa zagrebačkim Sveučilištem, pa sam otišla u Zagreb. Tamo sam se i udala, a posle sam se vratila u Ameriku. U Zagrebu sam izgubila češki (koji više liči na zagorski dijalekt hr-

vatskog), ali sam nedavno počela da učim estonski.

Kad poredite sve jezike koje poznajete sa srpskohrvatskim, da li je on težak ili lak?

Meni je bilo mnogo lakše da naučim jezik nakon ruskog, posebno što sam preko ruskog već znala šta je rod, padeži su slični... Sa druge strane, to predznanje ponekad i odmaže. Meni se nije činilo da je strašno težak. Nije to japanski u kome postoje tri pisma. Istina, imala sam 22 godine kad sam počela da ga učim. Estonski sam počela da učim pre tri godine, na *Univerzitetu Indijana* sam slušala intenzivna predavanja, i osećala sam se kao da mi se u glavi dešava kompletan remont u kome na sve strane vise žice, diže se prašina od maltera...

Kakva je situacija dok prevodite? Da li vam se pojavljuju reči drugih srodnih jezika?

Jednom sam pomagala prijatelju da prevede tekst sa francuskog na srpski. Govorim sve te jezike, pokušavala sam da to uradim i nikako

nisam uspevala. Kao da nije bilo te spojke u glavi. Morala sam da prvo prevedem sa francuskog na engleski pa onda na srpski. Baš sam bila iznenađena. Kao da imam različite sobe u glavi. Zato i kažem studentima da ako posle ruskog uče srpski, da im je ruski kao ulaz u srpski iz prednje sobe, imaš novu sobu u koju lako možeš ući.

Vaša osnovna delatnost na fakultetu se tiče ruske književnosti. Da li se u njoj dešava nešto interesantno i novo?

U Rusiji su neke pesnikinje za sebe počele da govore da su – poetke. Pandan poetama. Zbog rodne osetljivosti u jeziku. Ako bi se reklo da su – poetese, to bi bilo unižavanje. U Ukrajini je slično sa feminativima kao u Hrvatskoj. Naravno da su žene na primer – spikerice. Ukrajinci su tu tendenciju valjda primili od Austro-Ugarske, pa je situacija drugačija nego u Rusiji, gde kao u Srbiji to nekako ide sporije.

Postoji li nešto u ovdašnjoj kulturi što vam se baš dopada, nešto što biste voleli da možete

da prenesete u američku kulturu?

Ovde jako volim kako ljudi nalaze vreme za razgovor! Ne žure se. Radim na univerzitetu u Americi, sve je po rasporedu, svi posle posla dalje žure, nekako smo tamo škrti sa svojim vremenom. Možda ne cela Amerika, ali delovi jesu. Njujork sigurno jeste.

A vidite li razliku između srpske i hrvatske kulture?

Hm, možda postoji razlika između Beograda i Zagreba kad je u pitanju dostupnost za strance. Ne samo moj slučaj... u Zagrebu uvek ostaje granica između Zagrepčana i ljudi koji su došli odnekud. Bilo da je to iz Slavonije ili iz Amerike. Sigurno i u Beogradu ima takvih ljudi, poštuju jedino prave Beograđane, ali mi se čini da je u Zagrebu to češća pojava.

Kako ostajete u jezičkoj formi?

Javljam se prijateljicama! Svetlani Tomić ili Jasni Lukić. Razgovaram sa Marijom Knežević. Čitam književnost i pesme. Kao što kažu na engleskom: *Use it or lose it!* (*Koristi ga, ili ćeš ga izgubiti* – prim. aut.)

Preminuo Milan Minja Subota

Srpski kompozitor, muzičar, zabavljač, voditelj, scenarista, fotograf, a pre svega muzički i TV junak mnogih detinjstava širom nekadašnje velike SFR Jugoslavije i Srbije, koji je 58 godina bio deo ovdašnjeg umetničkog i kulturnog života, Milan Minja Subota preminuo je 17. septembra u Beogradu. Scenu je napustio ne samo učesnik i svedok stvaranja beogradske televizije, prvih jugoslovenskih festivala popularne muzike i pionir domaćeg dečijeg programa već i umetnik koji je do kraja verovao u rečenicu pesnikinje Desanke Maksimović da se “u svakom odraslom čoveku krije zapretna duša deteta”, što je često i sam citirao, javno priznajući da bi “svakodnevno slagao kocke za decu, kad bi mu to obaveze dozvolile”. Minja Subota, rođen 8. novembra 1938. u Sarajevu, biće sahranjen u *Aleji zaslužnih građana* na beogradskom *Novom groblju*, a u perspektivi će dobiti i *svoju* ulicu u Beogradu, kako je najavio gradonačelnik Beograda Zoran Radojčić.

Minja Subota je po struci bio inženjer elektrotehnike, ali je još tokom studija *struju* zamenio muzikom i fotografijom za koju se usavršavao i u inostranstvu. Prve kompozicije snimio je za *Muzičku produkciju Radio Beograda*. Najčešće je sam pisao aranžmane za kompozicije

koje je snimao. Komponovao je mnogobrojne numere zabavne muzike i šansone, koje su izvođene na svim velikim jugoslovenskih muzičkim festivalima. U ovim žanrovima snimio je veliki broj ploča u nekadašnjoj velikoj Jugoslaviji i Rusiji, gde je njegove pesme sa velikim uspehom u ruskom prevodu pevao i Đorđe Marjanović. Kao TV autor i voditelj Subota je u Beogradu, Novom Sadu, Bjeljini... uradio mnoge nekad popularne emisije. Pre sedam godine oprobao se i kao kompozitor filmske muzike u filmu Mine Đukić *Neposlušni* u kome se pojavljuje i kao narator.

Bez obzira na sve renesansne domete i angažman, kruna TV i festivalskog rada Minje Subote su programi za decu. On je autor i voditelj više od 300 emisija od kojih je najpoznatiji *Muzički tobogan*. Emitovan je 1980. godine i drži rekordnu gledanost u domaćem TV programu. Subota je bio osnivač i šest godina urednik i voditelj festivala pesama za decu *Beogradsko proleće*, čime je podstakao osnivanje sličnih manifestacija i programa za decu širom SFRJ.